

Rekommandation Rek 38/2024
Forslag A 1988/UVU
Behandles af Udvalget for Vækst og Udvikling i Norden

Betænkning over svar på REK 38/2024

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden föreslår att Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att rekommendation 38/2024 om Infrastruktur for krietider för rådets del är *slutbehandlad*

Baggrund

Rekommandationen har følgende ordlyd:

Nordisk Råd anbefaler de nordiske regeringer

at begära en utredning av pågående infrastrukturåtgärder som är av betydelse för de nordiska länderna som helhet.

Svar fra de nordiske regeringer

Rysslands anfallskrig mot Ukraina och den kraftigt förändrade säkerhetspolitiska miljön har ytterligare ökat behovet av att skydda den kritiska infrastrukturen och stärka dess motståndskraft. Finland, Sverige, Norge och Danmark är i färd med att genomföra Europeiska unionens direktiv om kritiska entiteters motståndskraft (CER-direktivet) och direktivet om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen (NIS2-direktivet). Båda åtgärderna förbättrar säkerheten och resiliensen hos den nationella kritiska infrastrukturen. För att samordna genomförandet av CER-direktivet har regelbundna möten hållits i nordiskt hänseende (exkl. Island). CER-direktivet utvärderas av EFTA-staterna i syfte att förbereda dess införlivande i EES-avtalet och därefter dess genomförande på Island.

Natos medlemsländer ansvarar själva för skyddet av undervattensinfrastruktur, och i många fall är det de företag som upprätthåller den som ansvarar för skyddet av infrastrukturen. Myndigheterna ger å sin sida företagen stöd i akuta situationer, och i detta sammanhang kan också till exempel Finlands försvarsmakt ge handräckning till behöriga myndigheter. Nato kan genom sina åtgärder stödja medlemsländerna bland annat när det gäller att skapa en lägesbild och stärka avskräckningen genom sin militära närvaro och sin övervakningsförmåga. Natos marintaktiska ledning (Allied Maritime Com-

mand, MARCOM) spelar en viktig roll i genomförandet av Natos maritima operationer. I anslutning till MARCOM har det inrättats ett NATO Maritime Centre for Security of Critical Underwater Infrastructure (NMCSCUI). Detta centrum har till uppgift att stödja Natos militärstrategiska ledning för operationer (Allied Command Operations, ACO) när det gäller att fatta beslut om och samordna skyddet av kritisk infrastruktur. Försvarsmakten samordnar sin nationella verksamhet med ledningen för Natos marintaktiska ledning (MARCOM) och för den övriga ledningen i Natos kommandostruktur.

Nato och Europeiska unionen inrättade 2023 en arbetsgrupp för den kritiska infrastrukturens motståndskraft (NATO-EU Task Force on Resilience of Critical Infrastructure). Syftet med arbetsgruppen, som består av tjänstemän från Natos internationella sekretariat och EU-kommissionen, är att öka den ömsesidiga medvetenheten om motståndskraft hos kritisk infrastruktur, identifiera bästa praxis och utveckla samarbete. Arbetsgruppen publicerade sin första rapport sommaren 2023. I rapporten rekommenderas det att man utnyttjar synergierna mellan EU och Nato när det gäller skyddet av kritisk infrastruktur. På grundval av dessa rekommendationer kommer EU och Nato att fortsätta den scenariobaserade dialogen om strategiutveckling och informationsutbytet om olika strategier för att reagera på störningssituationer. Arbetsgruppen ska också identifiera bästa praxis mellan civila och militära aktörer och arbeta för att de införs i medlemsstaterna. Under toppmötet i Helsingfors i januari 2025 kom Natoländerna i Östersjöområdet överens om att förhandla fram en avsiktsförklaring om skyddet av kritisk undervattensinfrastruktur.

Att de nordiska länderna nu är enade i NATO gör NATO starkare i norr. Det ger bättre möjligheter till ett nära operativt samarbete mellan de nordiska länderna, vilket underlättar en ökad militär rörlighet. Den aktualiserar dock även behov relaterade till infrastrukturutveckling och i vilken utsträckning förutsättningar finns för den beredskap som behövs, både vad gäller civil beredskap och försörjningstrygghet å ena sidan och militär rörlighet å andra sidan.

De nordiska transportministrarna från Sverige, Finland, Island och Norge träffades i Fredrikstad 2022, och beslutade där att en kartläggning av det nordiska samarbetet ska göras i syfte att hitta områden där samarbetet kan stärkas. Behovet av ett närmare civilt beredskapssamarbete över nationsgränserna och ett strategiskt förhållningssätt till gränsöverskridande förbindelser lyftes fram. I april 2024 besökte transportministrarna från Norge, Sverige och Finland övningen "Immediate Response" i Narvik. Där enades man om att stärka samarbetet för att stödja militär rörlighet mellan länderna, samt att överväga att ta fram en nordisk strategi för långsiktig utveckling av gränsöverskridande förbindelser, baserad på respektive lands strategiska transportplaner. Denna enighet betonades ytterligare av de norska och svenska statsministrarna och Finlands president i samband med toppmötet i Bodø den 19 och 20 juni samma år, där man underströk

enigheten om att stärka det militära och civila samarbetet i norr, samt att upprätta en strategisk korridor för militär rörlighet genom norra Norge, norra Sverige och norra Finland. Försvarsministrarna har fått i uppdrag att leda detta arbete i samarbete med civila aktörer.

Ett nordiskt överföringsnät av hög kvalitet är en viktig del av energisäkerheten. En stark överföringskapacitet gör det möjligt att överföra el mellan områdena, varvid produktions- och förbrukningstoppar kan balanseras och riskerna, såsom lokala elavbrott, kan minskas. Ett nordiskt elnät gör det möjligt att reagera snabbt i krissituationer. Finland har gränsöverskridande elförbindelser till Sverige och Norge av de nordiska länderna och målet är att stärka dessa förbindelser. För närvarande byggs den nya elöverföringsförbindelsen Aurora Line I till Sverige och dessutom planeras Aurora Line II och Fenno-Scan III och en förstärkning av den befintliga förbindelsen FI-NO.

Konklusion: de nordiska regeringarna arbetar systematiskt med dessa viktiga frågor med mål om att all kritisk infrastruktur ska beskyddas och att det nordiska samarbetet om detta ska styrkas. Det är inte ändamålsenligt med en heltäckande utredning om detta utan snarare göra analyser där det finns behov, riktade mot enskilda sektorer såsom transport, elektronisk kommunikation och energi.

att utreda om samarbetet för att utveckla den gemensamma nordiska civila infrastrukturen med tanke på eventuella krissituationer kommer att stärkas nu när Finland och Sverige har anslutit sig till Nato.

Finlands, Norges, Sveriges, Islands och Danmarks ministrar med ansvar för transportfrågor träffades i Göteborg i augusti 2024 för ett informellt transportministermöte. I och med mötet i Göteborg och det gemensamma mötet mellan Finlands och Sveriges regeringar i september, inleddes beredningen av en gemensam strategi om gränsöverskridande transportsystem av betydelse för de nordiska ländernas beredskap, försörjningsberedskap och den militära rörligheten.

En samnordisk strategi för transportsystem vore ett bra verktyg för att identifiera gemensamma behov, göra prioriteringar, rikta resurserna och kartlägga gemensamma finansieringsmöjligheter. Strategin skulle också vara ett kommunikationsverktyg för att beskriva för övriga Europa vilken betydelse det nordiska transportsystemet har.

De ministrar från de nordiska länderna som ansvarar för civil beredskap och resiliens och för det så kallade Hagasamarbetet sammanträdde i Oslo i november 2024 och betonade då behovet av att stärka den nordiska samordningen och planeringen, det ömsesidiga lärandet och den politiska styrningen inom civil beredskap och resiliens. De enades också om att stärka det nordiska samarbetet i enlighet med det nya konceptet

för Natos värdlandsstöd och att förbättra det civila samhällets förmåga att stödja både nationella trupper och alliansens trupper när det gäller civil beredskap.

Konklusion: de nordiska transportministrarna har understött att arbetet inletts med att ta fram en strategi för nordiskt samarbete om gränsöverskridande transportinfrastruktur och transporter avseende militär mobilitet, civilt försvar och försörjningsberedskap.

att utreda hur samarbetet kan stärkas och göras mer systematiskt, både på myndighetsnivå och på politisk nivå.

Det nordiska beredskaps- och försörjningsberedskapsarbetet inom förvaltningsområdet för trafik utförs på tre nivåer mellan de ministrar och tjänstemän vid ministerier, departement och olika ämbetsverk som ansvarar för trafik- och transportfrågor i de nordiska länderna. Arbetet är planmässigt på samtliga nivåer och syftar till att samordna och integrera civila behov och behov avseende den militära rörligheten mellan de nordiska länderna. Dessutom har regioner olika slag av samarbete kring transportsystemfrågor över landsgränserna.

På departementsnivå pågår det nordiska beredskapssamarbetet för transportsektorn inom Nordic Working Group on Resilience and Preparedness in Transport. Denna arbetsgrupp blev etablerad som uppföljning av transportministermötet i Fredrikstad i 2022. Denna grupp ger i uppdrag att samarbeta på myndighetsnivå (NTPC) för att förbereda innehåll för en nordisk strategi för långsiktig utveckling av gränsöverskridande förbindelser med betydelse för beredskap, försörjningssäkerhet och militär mobilitet.

Samarbete på tjänstemannanivå bedrivs som bäst i NTPC-samarbetet (= Nordic Transport Preparedness Co-operation) mellan Norge, Sverige, Finland och Danmark. Island har preliminärt uttryckt sitt intresse för att åtminstone delvis delta. I januari 2025 undertecknade företrädare för behöriga myndigheter och organisationer i Sverige, Finland, Norge och Danmark ett Memorandum of Understanding (MO) om Nordic transport preparedness cooperation, mot bakgrund av bl.a. regeringsuppdrag till svenska Trafikverket. Syftet med samarbetet är att utveckla kunskapsunderlaget om behoven av beredskap, militär rörlighet och försörjningsberedskap i det nordiska trafiksystemet och genom att ta fram förslag om innehåll till en strategi för att utveckla relevanta gränsöverskridande förbindelser med beaktande av ländernas nationella transportplaner som diskuterades av de nordiska transportministrarna i augusti 2024.

Betydelsefullt i samarbetet är att företrädare för såväl transport- som försvarsförvaltningsområdet deltar i det. När det gäller militär rörlighet baserar sig arbetet på arbetet inom det gemensamma nordiska stödnätverket och på uppfyllandet av Natokraven. Alla de nordiska länderna kommer i fortsättningen att vara underställda den gemen-

samma ledningen för Norfolk. Förutsättningar för genomförande av det kollektiva försvaret, koncentration och upprätthållande av trupper skapas i Finland och regionalt. Genom dessa arrangemang möjliggörs genomförandet av Natos regionala plan, utvecklingen av det samnordiska stödnätverket och andra former av försvarssamarbete.

Under försvarsredogörelseperioden utvecklas den militära rörligheten, logistiken, värdlandsstödet samt förhandslagringen och den infrastruktur som dessa förutsätter. Detta förutsätter utveckling av förvaltningsövergripande samarbete och av myndighetssamarbete som en del av totalförsvaret samt ett nära samarbete med Sverige, Norge och andra allierade. Den militära försörjningsberedskapen och den infrastruktur som försvaret förutsätter bör förbättras särskilt i norr, inklusive de gränsöverskridande förbindelserna.

I tillägg har försvarsministrarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige i regi av Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO) underskrivit VISION 2030 i april 2024 som uttrycker en gemensam nordisk avsikt om att stärka de nordiska ländernas förmåga till att planera och utföra militära operationer i samförstånd. Det innebär bland annat ett stärkt samarbete kring värdlandsstöd, militär logistik och militär mobilitet i syfte att stärka förutsättningarna för att genomföra militära i samförstånd.

Dessutom undertecknade Nordefco-länderna Finland, Sverige, Norge, Danmark och Island torsdagen den 21 november 2024 en avsiktsförklaring om inrättande av harmoniserade militära korridorer I det försämrade säkerhetsläget är det nödvändigt att utveckla trafiksystemet och trafikinfrastrukturen regionalt så att de motsvarar de krav som den militära rörligheten ställer.

Utvecklingsåtgärderna förbättrar samtidigt också ländernas militära och allmänna försörjningsberedskap. Genom avsiktsförklaringen uttrycker Finland, Sverige, Norge, Danmark och Island sitt åtagande att samarbeta för att skapa de harmoniserade militära korridorerna i Norden.

Detta inbegriper bland annat förenhetligande av praxis i anslutning till gränsöverskridande militär verksamhet och synkronisering av åtgärder för utveckling av infrastruktur i anslutning till militär rörlighet. Syftet med avsiktsförklaringen är dessutom att förbättra situationsmedvetenheten i fråga om militär rörlighet och informationsutbytet mellan de nordiska länderna.

Konklusion: Den nya säkerhetspolitiska situationen har lett till ett förstärkt nordiskt samarbete inom en rad områden, inte minst transport. Det kommer att vara viktigt att framöver stärka och fördjupa samarbetet efter de linjer som har dragits upp. Det gäller i första hand samarbete om militär mobilitet, civil transportberedskap och försörjnings-

beredskap. De nordiska regeringarna menar att det inte finns ett behov för utredningar om detta, utan att man hellre ska rikta ansträngningarna mot gemensamma insatser som för oss närmare till Vision 2030.

Udvalgets synpunkter

De nordiska regeringarna har svarat på Nordiska rådets rekommendation om infrastruktur för kristider. Svaret är väldigt omfattande och detaljerat, där det på ett bra sätt redogörs för vad som händer inom det nordiska samarbetet på myndighets- och politisk nivå gällande infrastruktur.

I svaret nämns ländernas samarbete inom EU gällande genomförandet av EU:s olika direktiv på det här området. Där nämns också samarbetet mellan Natos medlemsländer och samarbetet mellan Nato och EU.

I svaret redogörs även för transportministrarnas samarbete mellan de nordiska staterna.

Konklusionen i svaret är att de nordiska regeringarna arbetar systematiskt med dessa viktiga frågor med mål om att all kritisk infrastruktur ska beskyddas och att det nordiska samarbetet om detta ska styrkas. Det är inte ändamålsenligt med en heltäckande utredning om detta utan snarare göra analyser där det finns behov, riktade mot enskilda sektorer såsom transport, elektronisk kommunikation och energi. De nordiska regeringarna arbetar systematiskt med dessa viktiga frågor med mål om att all kritisk infrastruktur ska beskyddas och att det nordiska samarbetet om detta ska styrkas. Det är inte ändamålsenligt med en heltäckande utredning om detta utan snarare göra analyser där det finns behov, riktade mot enskilda sektorer såsom transport, elektronisk kommunikation och energi.

I frågan gällande hur samarbetet kan stärkas och göras mer systematiskt, både på myndighetsnivå och på politisk nivå redogör svaret att det nordiska beredskaps- och försörjningsberedskapsarbetet inom förvaltningsområdet för trafik utförs på tre nivåer mellan de ministrar och tjänstemän vid ministerier, departement och olika ämbetsverk som ansvarar för trafik- och transportfrågor i de nordiska länderna.

På departementsnivå pågår det nordiska beredskapssamarbetet för transportsektorn inom Nordic Working Group on Resilience and Preparedness in Transport. Samarbete på tjänstemannanivå bedrivs som bäst i NTPC-samarbetet (= Nordic Transport Preparedness Co-operation) mellan Norge, Sverige, Finland och Danmark. Island har preliminärt uttryckt sitt intresse för att åtminstone delvis delta.

I tillägg har försvarsministrarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige i regi av Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO) underskrivit VISION 2030 i april 2024 som uttrycker en gemensam nordisk avsikt om att stärka de nordiska ländernas förmåga till att planera och utföra militära operationer i samförstånd. Dessutom undertecknade Nordefco-länderna Finland, Sverige, Norge, Danmark och Island torsdagen den 21 november 2024 en avsiktsförklaring om inrättande av harmoniserade militära korridorer.

Regeringarna konkluderar att den nya säkerhetspolitiska situationen har lett till ett förstärkt nordiskt samarbete inom en rad områden, inte minst transport. Det kommer att vara viktigt att framöver stärka och fördjupa samarbetet efter de linjer som har dragits upp. Det gäller i första hand samarbete om militär mobilitet, civil transportberedskap och försörjningsberedskap. De nordiska regeringarna menar att det inte finns ett behov för utredningar om detta, utan att man hellre ska rikta ansträngningarna mot gemensamma insatser som för oss närmare till Vision 2030.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att svaret på rekommendationen är utförligt och svarar på de att-satser som rekommendationen innehåller. Svaret framhåller vikten av ett förstärkt nordiskt samarbete inom en rad områden, inte minst transport. Med tanke på det så framstår Nordiska rådets önskan om inrättandet av ett transportministerråd som högst relevant.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att rekommendationen för rådets del är slutbehandlad.

Oslo, den 16. september 2025

Gunilla Carlsson (S)

Jani Kokko (sd)

Per-Arne Håkansson (S)

Stein Erik Lauvås (A)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Anna Falkenberg (sb)

Johan Dahl (sb)

Sandra Listerby (Lib)

Markku Siponen, (C)

Ann-Sofie Alm (M)

Lars Püß (M)

Liv Kari Eskeland (H)

Ann-Christine Frohm (SD)